

Hoogwaardig breedband en 'Pleatslik Belang' in Fryslân

Inzichten naar aanleiding van een online survey in juli 2013

Drs. Chris J. Jellema

Fryslân Ring

30 juli 2013

Inhoudsopgave

Voorwoord	03
Inleiding	04
Doelgroep en doelstelling survey	05
Verhoudingsgewijze 'deelname' van gemeenten	06
Breedbanddekking in het activiteitengebied	08
In géén woonplaats snel internet	09
Niet in alle woonplaatsen snel internet	11
De stem van de gemeenschap	13
Samenwerk is samen sterk	16
Lokale coöperatie voor breedband	19
Conclusie en handreiking	22
Bijlagen	25
A. Toelichting actieve bijdrage anderszins	
B. Ontvangen pleitbrieven van Pleatslik Belangen	
C. Vragenlijst online survey	

Voorwoord

Dit rapport maakt deel uit van een brede inventarisatieronde onder diverse groepen belanghebbenden ten aanzien van de uitrol van hoogwaardig breedband in de gebieden in Fryslân waar dit nog niet beschikbaar is. Naast een meer kwalitatieve inventarisatie in de vorm van interviews is er in meer of mindere mate een kwantitatieve component toegevoegd middels schriftelijke enquêtes uitgezet onder Friese dorpsbelangen, basisscholen en ondernemers in de agrarische sector.

Leessuggestie

Ten aanzien van de cijfermatige analyse van de informatie die deze en de andere enquêtes hebben opgeleverd willen we benadrukken dat het geenszins de bedoeling is om hiermee een wetenschappelijk onderbouwde, onomstotelijke nauwkeurigheid te veinzen. De uitkomsten van deze onderzoeken moeten als *illustratief* en vooral ook *in het brede kader* van het totaal aan rapporten worden gezien. Een suggestie van onze kant derhalve, is om eerst de overall rapportage 'Belanghebbenden hoogwaardig breedband in Fryslân' (publicatiedatum 6 september 2013) te lezen en bij behoefte aan verdere verdieping ten aanzien van een specifieke groep belanghebbenden het desbetreffende rapport te raadplegen.

Luxwoude, 30 juli 2013

Coöperatieve Vereniging Fryslân Ring

Chris Jellema

Inleiding

Na een periode waarin vanuit Brussel en Den Haag voor de aanleg van breedband werd aangestuurd op het overlaten aan de markt is er nu ruimte voor regionale overheden om, onder voorwaarden, een actieve rol op zich te nemen. Provinsje Fryslân beschouwt het betaalbaar en beschikbaar maken van breedband voor burgers en bedrijfsleven als mede haar verantwoordelijkheid, hetgeen geresulteerd heeft in de op 20 maart 2013 door Provinciale Staten aangenomen startnotitie 'Een Next Generation Accessnetwork (NGA) voor elk huishouden in Fryslân'. Hiermee wordt aangesloten op de doelstelling waarmee, met steun van de Provinsje, in 2006 de coöperatieve vereniging Fryslân Ring werd opgericht: betaalbaar (glasvezel)breedband naar iedere voordeur in Fryslân.

Brede inkadering

Waar de startnotitie zich vooral richt op een beschrijving van de beleidskaders en de beoogde beleidsdoelen is het nu zaak om, ook op nadrukkelijk verzoek van Provinciale Staten, een stap verder vooruit te maken in de vorm van een concreet investeringsvoorstel. Het spreekt voor zich dat dit zich niet kan beperken tot een louter financiële rekenoefening gebaseerd op aantallen aan te sluiten huishoudens. Een brede inkadering in de Friese samenleving, van gemeentelijk bestuur tot 'pleatslik belang' en van basisschool tot lokaal initiatief is gewenst om inzicht in, afstemming met en uiteindelijk een breed gedragen voorstel voor alle betrokkenen te kunnen realiseren.

Verworven inzichten

Provinsje Fryslân heeft coöperatieve vereniging Fryslân Ring gevraagd om genoemde inkadering nader vorm te geven in de vorm van een onderzoek onder en afstemming met diverse stakeholders en de verworven inzichten, verrijkt met de kennis en expertise die de coöperatie sinds haar oprichting in Fryslân heeft opgedaan, in de vorm van een rapportage op te leveren aan de opsteller(s) van het investeringsvoorstel.

In deze rapportage worden de inzichten gedeeld die opgedaan zijn middels een online survey gehouden in de maand juli 2013 onder de dorpsbelangen en dorpshuisbesturen in de provincie.

Doelstelling en doelgroep survey

Het onderzoek is gehouden onder de Friese dorpsbelangen en dorpshuisbesturen die zijn opgenomen in het relatiebestand van stichting Doarpswurk. Per e-mail – verzonden door Doarpswurk – zijn zij uitgenodigd om deel te nemen aan een online vragenlijst, met als doelstelling het in kaart brengen van:

- De ervaren breedbanddekking in het gebied van de dorpsbelangen en dorpshuizen.
- In hoeverre het onderwerp breedband binnen de plaatselijke gemeenschap leeft: hebben burgers en/of bedrijven mogelijk de behoefte aan breedband aangekaart bij het dorpsbelang of dorpshuis?
- Of het onderwerp vanuit het plaatselijk belang onder de aandacht is gebracht van gemeente en/of provincie.
- Wat de houding is van het plaatselijk belang ten aanzien van het in coöperatief verband mogelijk maken van hoogwaardig breedband in hun gebied.
- In hoeverre het plaatselijk belang hierin, of anderszins een actieve rol wil spelen.

Omvang populatie en respons

- Totaal aantal aangeschreven unieke e-mailadressen: 404¹
- Totaal aantal gestarte enquêtes: 131 (32,4%)
- Totaal aantal voltooide enquêtes: 97 (74%)
- Periode responsmeting: 10-07-2013 t/m 29-07-2013

¹ Volgens mevrouw Anneke Aans van Doarpswurk ligt het totale aantal dorpsbelangen in Fryslân rond de 500 maar kunnen een honderdtal niet bereikt worden vanwege het feit “dat er nog steeds besturen zijn die geen gebruik (willen) maken van e-mail.”

Verhoudingsgewijze ‘deelname’ van gemeenten

Met uitzondering van Ameland, Harlingen, Schiermonnikoog en Vlieland hebben vanuit alle Friese gemeenten vertegenwoordigers van dorpsbelangen en dorpshuizen deelgenomen aan het onderzoek. Daarbij gaf 71,8% van de respondenten aan de vragenlijst in te vullen namens een Plaatselijk Belang c.q. Dorpsbelang. De overige 28,2% van de respondenten gaf aan dit te doen namens het Dorpshuis. *Zie diagram 1 onderaan deze pagina.*

Dorpsbelang en dorpshuis

Bij de verwerking van de verzamelde gegevens is verder geen onderscheid gemaakt tussen beide organisatievormen. Niet alleen vervullen ze een soortgelijke sociale functie, ook zien we dat het in vrijwel alle gevallen om organisaties met een formele rechtsvorm gaat. In 51,5% betreft het een formele vereniging met notariële akte van oprichting en in 42% gaat het om een stichting. *Zie diagram 2 onderaan deze pagina.*

Aanduiding Pleatslik Belangen

Met bovenstaande als overweging wordt in deze rapportage de aanduiding ‘Pleatslik Belangen’ gehanteerd om naar de totale responsgroep van zowel plaatselijke belangen c.q. dorpsbelangen als dorpshuizen te verwijzen.

Diagram 1

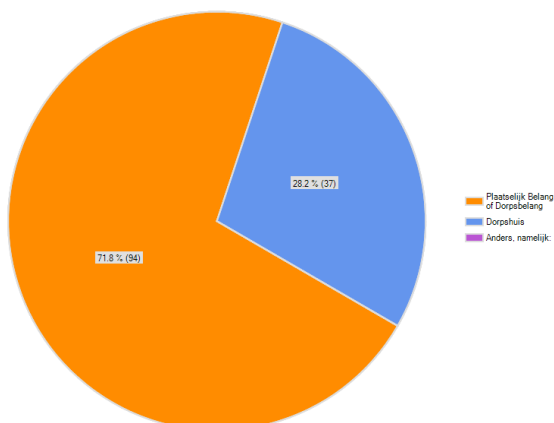
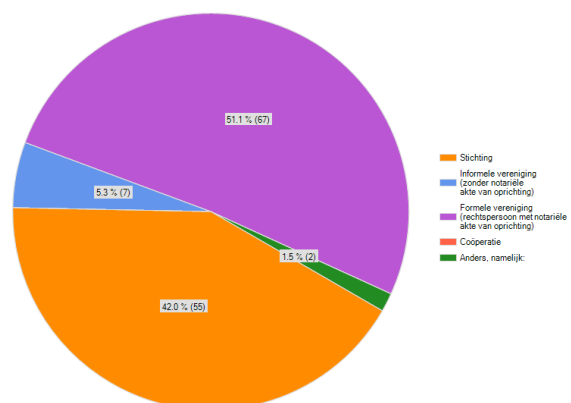

Diagram 2

Zoals eerder vermeld zijn met uitzondering van Ameland, Harlingen, Schiermonnikoog en Vlieland alle Friese gemeenten in het onderzoek vertegenwoordigd door Pleatslik Belangen die aangeven dat het activiteitengebied van de organisatie in deze gemeente ligt. Voor alle respondenten geldt dat het activiteitengebied zich beperkt tot binnen één gemeente. Het aantal keren dat een gemeentenaam wordt genoemd, staat dus eveneens voor het aantal Pleatslik Belangen in deze gemeente dat heeft deelgenomen aan dit onderzoek.

Het ligt voor de hand dat een (qua inwonertal/woonplaatsen) grote gemeente meer Pleatslik Belangen kent en dat daarmee het aandeel van de betreffende gemeente in dit onderzoek hoog is. Verrassend genoeg zien we in de top 5 van 'deelnemende' gemeenten toch een interessante mix, tezamen goed voor meer dan de helft (57,3%) van de respons op de vraag naar het activiteitengebied van het Pleatslik Belang. Dit zijn de gemeenten Súdwest-Fryslân (20,6%), Littenseradiel (11,5%), Boarnsterhim (10,7%), Dongeradeel (7,6%) en Tytsjerksteradiel (6,9%).

Positie	Gemeentenaam	Aantal keren genoemd	Procentueel
11	ACHTKAR SPELEN	3	2,3%
24-27	AMELAND	0	0,0%
3	BOARNSTERHIM	14	10,7%
16	DANTUMADIEL	2	1,5%
4	DONGERADEEL	10	7,6%
17	FERWERDERADIEL	2	1,5%
9	FRANEKERADEEL	4	3,1%
12	GAASTERLAN-SLEAT	3	2,3%
24-27	HARLINGEN	0	0,0%
13	HEERENVEEN	3	2,3%
20	HET BILDT	1	0,8%
14	KOLLUMERLAND CA	3	2,3%
18	LEEUWARDEN	2	1,5%
21	LEEUWARDERADEEL	1	0,8%
22	LEMSTERLAND	1	0,8%
2	LITTENSERADIEL	15	11,5%
8	MENAMERADIEL	6	4,6%
6	OOSTSTELLINGWERF	8	6,1%
10	OPSTERLAND	4	3,1%
24-27	SCHIERMONNIKOOG	0	0,0%
15	SKARSTERLAN	3	2,3%
19	SMALLINGERLAND	2	1,5%
1	SUDWEST-FRYSLAN	27	20,6%
23	TERSCHELLING	1	0,8%
5	TYTSJERKSTERADIEL	9	6,9%
24-27	VLIELAND	0	0,0%
7	WESTSTELLINGWERF	7	5,3%

Breedbanddekking in het activiteitengebied

Meer dan de helft van de respondenten (59,3%) geeft aan dat het activiteitengebied van het Pleatslik Belang zich tot één woonplaats beperkt. Minder dan een kwart van de respondenten (22,0%) laat weten twee woonplaatsen te bedienen. Zie diagram 3 op deze pagina voor het aandeel van Pleatslik Belangen met een activiteitengebied dat respectievelijk 3, 4 of 5 en meer woonplaatsen omvat.

Interessanter dan het aantal woonplaatsen per dorpsbelang is natuurlijk het antwoord op de vraag in hoeveel van deze plaatsen hoogwaardig breedband standaard verkrijgbaar is. In de vraagstelling aan de Pleatslik Belangen is breedband verwoord als “snel internet (30 Mb/s) via de kabel”; het leveringsgebied afgebakend tot “binnen de bebouwde kom” en zijn ter ondersteuning de namen van de kabels UPC, Ziggo en Kabelnoord genoemd. In 28,5% van de reacties werd geantwoord dat in geen van alle woonplaatsen binnen de bebouwde kom snel internet via de kabel verkrijgbaar is. Zie verder diagram 4 op deze pagina.

Op de volgende pagina volgt een overzicht geclusterd per gemeente.

Diagram 3

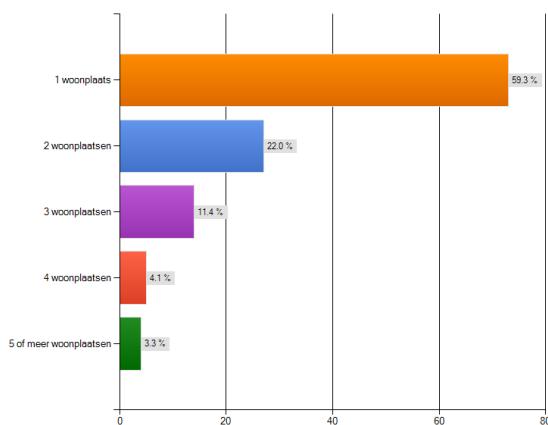
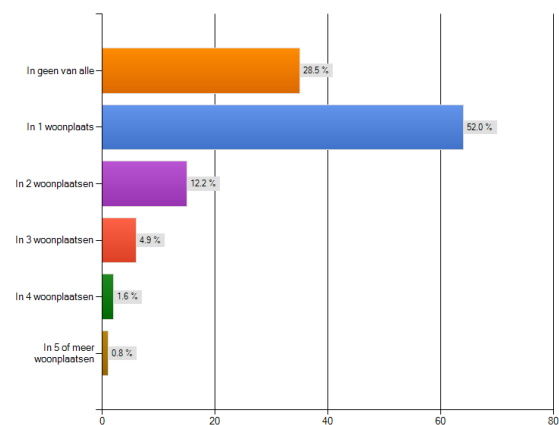

Diagram 4

In géén woonplaats snel internet

In totaal gaven 35 respondenten (28,5%) aan dat er in geen van de woonplaatsen in het activiteiten-gebied snel internet via de kabel verkrijgbaar is binnen de bebouwde kom. Binnen zes gemeenten werd dit antwoord gegeven door meerdere respondenten. In absolute aantallen wordt de top 5 gevormd door de gemeenten: Súdwest-Fryslân (7x), Littenseradiel (6x), Boarnsterhim (4x), Ooststellingwerf (4x) en Weststellingwerf (4x). De gemeente Menameradiel (2x) is de zesde gemeente die meer dan één keer voorkomt.

Als we het overzicht van het procentsgewijze aandeel van gemeenten (pagina 7) verrijken met de procentuele verdeling over de gemeenten van respondenten die aangeven dat er in géén van de woonplaatsen in het activiteitengebied breedbanddekking is binnen de bebouwde kom, dan levert dit het volgende overzicht op:

Positie	Gemeentenaam	Geen dekking breedband	Aandeel in totale survey
	ACHTKAR SPELEN		2,3%
	AMELAND		0,0%
3-5	BOARNSTERHIM	11,4%	10,7%
7-14	DANTUMADIEL	2,9%	1,5%
7-14	DONGERADEEL	2,9%	7,6%
7-14	FERWERDERADIEL	2,9%	1,5%
	FRANEKERADEEL		3,1%
	GAASTERLAN-SLEAT		2,3%
	HARLINGEN		0,0%
7-14	HEERENVEEN	2,9%	2,3%
	HET BILDT		0,8%
	KOLLUMERLAND CA		2,3%
7-14	LEEUWARDEN	2,9%	1,5%
	LEEUWARDERADEEL		0,8%
	LEMSTERLAND	2,9%	0,8%
2	LITTENSERADIEL	17,1%	11,5%
6	MENAMERADIEL	5,7%	4,6%
3-5	OOSTSTELLINGWERF	11,4%	6,1%
7-14	OPSTERLAND	2,9%	3,1%
	SCHIERMONNIKOOG		0,0%
7-14	SKARSTERLAN	2,9%	2,3%
	SMALLINGERLAND		1,5%
1	SUDWEST-FRYSLAN	20,0%	20,6%
	TERSCHELLING		0,8%
	TYTSJERKSTERADIEL		6,9%
	VLIELAND		0,0%
3-5	WESTSTELLINGWERF	11,4%	5,3%

Niet alleen qua percentsgewijs aandeel in de totale deelname aan dit onderzoek staan de gemeenten Súdwest-Fryslân, Littenseradiel en Boarnsterhim op respectievelijk de eerste, tweede en derde plaats. Ook qua procentueel aandeel in de lijst van gemeenten waarin Pleatslik Belangen aangeven dat er in géén van de woonplaatsen in het activiteitengebied snel internet via de kabel verkrijgbaar is, staan deze drie gemeenten, in exact dezelfde volgorde, bovenaan. De top 5 van dit overzicht wordt verder ingevuld door de gemeenten Ooststellingwerf en Weststellingwerf.

Niet in alle woonplaatsen snel internet

In totaal gaven 22 respondenten, verspreid over 11 gemeenten, aan dat er tenminste in één maar niet in alle woonplaatsen binnen hun activiteitengebied snel internet via de kabel verkrijgbaar is binnen de bebouwde kom. In deze rapportage gaan we *niet per respondent* in op de verhouding tussen het aantal woonplaatsen en welk deel daarvan voorzien is van snel kabelinternet.

Waar het hier om gaat, is om in aanvulling op het overzicht van pagina 9 per gemeente *een indicatie* te geven van waar de breedbanddekking op grond van de informatie van Pleatslik Belang zelfs met het criterium 'binnen de bebouwde kom' niet 100% is. Ditmaal wordt de top 5 gevormd door de gemeenten Súdwest-Fryslân (7x), Dongeradeel (3x), Boarnsterhim (2x), Littenseradiel (2x) en Opsterland (2x).

Positie	Gemeentenaam	< 100% dekking breedband	Aandeel in totale survey
	ACHTKAR SPELEN		2,3%
	AMELAND		0,0%
	BOARNSTERHIM	9,1%	10,7%
	DANTUMADIEL		1,5%
	DONGERADEEL	13,6%	7,6%
	FERWERDERADIEL		1,5%
	FRANEKERADEEL	4,5%	3,1%
	GAASTERLAN-SLEAT	4,5%	2,3%
	HARLINGEN		0,0%
	HEERENVEEN		2,3%
	HET BILDT		0,8%
	KOLLUMERLAND CA	4,5%	2,3%
	LEEUWARDEN		1,5%
	LEEUWARDERADEEL		0,8%
	LEMSTERLAND		0,8%
	LITTENSERADIEL	9,1%	11,5%
	MENAMERADIEL		4,6%
	OOSTSTELLINGWERF	4,5%	6,1%
	OPSTERLAND	9,1%	3,1%
	SCHIERMONNIKOOG		0,0%
	SKARSTERLAN		2,3%
	SMALLINGERLAND		1,5%
	SUDWEST-FRYSLAN	31,8%	20,6%
	TERSCHELLING		0,8%
	TYTSJERKSTERADIEL	4,5%	6,9%
	VLIELAND		0,0%
	WESTSTELLINGWERF	4,5%	5,3%

Ook indien de lat qua breedbanddekking binnen de bebouwde kom lager wordt gelegd, staat de gemeente Súdwest-Fryslân bovenaan in het overzicht. Nieuwkomer en op de tweede plaats is de gemeente Dongeradeel, de thuisgemeente van provider Kabelnoord die zelf ook aangeeft in het buitengebied ‘wat witte vlekjes’ te hebben. Wederom hoog scoort de gemeente Littenseradiel, die samen met Boarnsterhim en Opsterland de derde tot en met vijfde plaats inneemt.

Witte vlekken in de Friese gemeenten

Als we de hiervoor gepresenteerde respons van Pleatslik Belangen met een – in breedbandtermen – geheel dan wel (groten)deels ‘wit’ activiteitengebied² samenvoegen, dan levert dit de volgende rangorde in de top 5 van gemeenten op: Súdwest-Fryslân (24,6%), Littenseradiel (14,0%), Boarnsterhim (10,5%), Ooststellingwerf (8,8%) en Weststellingwerf (8,8%).

Positie	Gemeentenaam	Aandeel in wit gebied	Aandeel in totale survey
	ACHTKARPELEN		2,3%
	AMELAND		0,0%
3	BOARNSTERHIM	10,5%	10,7%
	DANTUMADIEL	1,8%	1,5%
	DONGERADEEL	7,0%	7,6%
	FERWERDERADIEL	1,8%	1,5%
	FRANEKERADEEL	1,8%	3,1%
	GAASTERLAN-SLEAT	1,8%	2,3%
	HARLINGEN		0,0%
	HEERENVEEN	1,8%	2,3%
	HET BILDT		0,8%
	KOLLUMERLAND CA	1,8%	2,3%
	LEEUWARDEN	1,8%	1,5%
	LEEUWARDERADEEL		0,8%
	LEMSTERLAND	1,8%	0,8%
2	LITTENSERADIEL	14,0%	11,5%
	MENAMERADIEL	3,5%	4,6%
4-5	OOSTSTELLINGWERF	8,8%	6,1%
	OPSTERLAND	5,3%	3,1%
	SCHIERMONNIKOOG		0,0%
	SKARSTERLAN	1,8%	2,3%
	SMALLINGERLAND		1,5%
1	SUDWEST-FRYSLAN	24,6%	20,6%
	TERSCHELLING		0,8%
	TYTSJERKSTERADIEL	1,8%	6,9%
	VLIELAND		0,0%
4-5	WESTSTELLINGWERF	8,8%	5,3%

² Let wel: gevraagd is naar de beschikbaarheid van breedband (minimaal 30 MB/s) binnen de bebouwde kom van de woonplaats(en) in het activiteitengebied van het Pleatslik Belang. Het gaat het ervaren van witte vlekken dus niet om het spreekwoordelijke en veraf gelegen ‘huisje achter de dijk’.

De stem van de gemeenschap

Op plaatsen waar het aanbod qua snelheid en/of betrouwbaarheid van internetverbindingen niet in de pas loopt met de behoefte van gebruiker(s), kan dit leiden tot het uiten van de wens om hoogwaardig breedband gerealiseerd te krijgen op het adres c.q. in de woonplaats van de betrokken gebruiker(s). In de Friese dorpen is Pleatslik Belang hiervoor het aanspreekpunt bij uitstek.

Waar?

Op de vraag of het Pleatslik Belang reeds vanuit de gemeenschap benaderd is met de wens om (glasvezel)breedband aan te laten leggen, antwoordt 22,2% met ja. Bijna tweederde van de respondenten zegt nee en de rest geeft aan het niet te weten. *Zie diagram 5 op de volgende pagina.*

De top 5 van gemeenten op basis van het aantal Pleatslik Belangen dat aangeeft vanuit de gemeenschap benaderd te zijn over hoogwaardig breedband luidt als volgt: Súdwest-Fryslân (29,2%), Littenseradiel (16,7%), Ooststellingwerf (12,5%) en op een gedeelde vierde/vijfde plaats Leeuwarden (8,3%) en Weststellingwerf (8,3%).

Positie	Gemeentenaam	Aandeel in wit gebied	Aandeel in totale survey
	ACHTKAR SPELEN		2,3%
	AMELAND		0,0%
	BOARNSTERHIM	4,2%	10,7%
	DANTUMADIEL		1,5%
	DONGERADEEL		7,6%
	FERWERDERADIEL		1,5%
	FRANEKERADEEL		3,1%
	GAASTERLAN-SLEAT	4,2%	2,3%
	HARLINGEN		0,0%
	HEERENVEEN		2,3%
	HET BILDT		0,8%
	KOLLUMERLAND CA		2,3%
4-5	LEEUWARDEN	8,3%	1,5%
	LEEUWARDERADEEL		0,8%
	LEMSTERLAND	4,2%	0,8%
2	LITTENSERADIEL	16,7%	11,5%
	MENAMERADIEL		4,6%
3	OOSTSTELLINGWERF	12,5%	6,1%
	OPSTERLAND	4,2%	3,1%
	SCHIERMONNIKOOG		0,0%
	SKARSTERLAN	4,2%	2,3%
	SMALLINGERLAND		1,5%
1	SUDWEST-FRYSLAN	29,2%	20,6%
	TERSCHELLING		0,8%
	TYTSJERKSTERADIEL	4,2%	6,9%
	VLIELAND		0,0%
4-5	WESTSTELLINGWERF	8,3%	5,3%

Wie?

De respons op de vraag vanuit welke groep(en) de vraag afkomstig is, laat zien dat dit in de eerste plaats de inwoners en ondernemers binnen het dorp betreft. Maar ook de particulieren buiten het dorp en de agrarische ondernemers (boerderijen) laten hun stem horen: beide groepen werden ieder door meer dan de helft van de Pleatslik Belangen genoemd. Slechts in een handvol reacties werden de ondernemers op een bedrijventerrein vermeld. Eénmaal werd ‘de school’ genoemd; niet geheel verrassend bleek de betreffende respondent Plaatselijk Belang Langedijke (Ooststellingwerf) te zijn. Zie verder diagram 6 hieronder.

Diagram 5

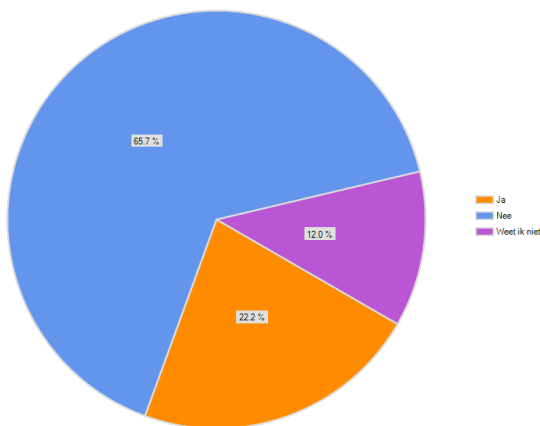
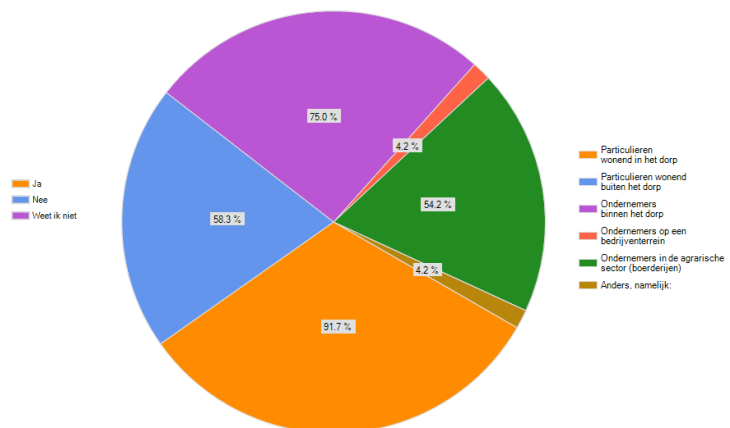

Diagram 6

Wat?

Nu we weten waar en door wie het onderwerp hoogwaardig breedband is aangesneden, zijn we natuurlijk ook geïnteresseerd in wat er vervolgens is gebeurd. Heeft de wens om (glasvezel)breedband te realiseren geleid tot de oprichting van een burgerinitiatief? Deze vraag werd door slechts 24 respondenten beantwoord. Een procentuele verhouding tussen de antwoorden ja, nee en weet niet maken, biedt hier derhalve weinig toegevoegde waarde. Daarom volstaan we met het vermelden van de drie Pleatslik Belangen die positief hebben geantwoord op de vraag of er een burgerinitiatief is opgericht: Dorpsbelang Follega-Eesterga (Lemsterland), Plaatselijk Belang Langedijke (Ooststellingwerf) en Jimmeroan (Idsegahuizum, gemeente Súdwest-Fryslân).

Dat er nog niet massaal burgerinitiatieven op het Friese platteland ontstaan, betekent niet automatisch dat er geen behoefte aan hoogwaardig breedband zou zijn. Een plausibele verklaring is dat het

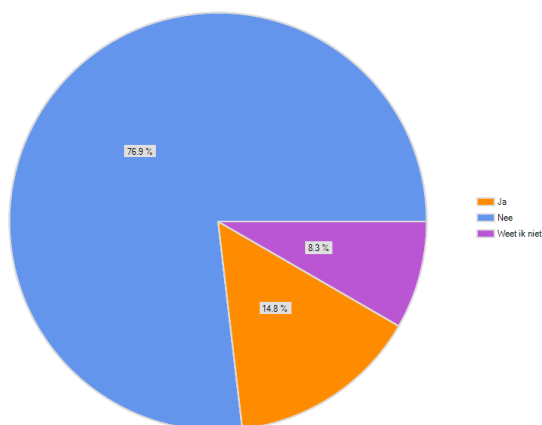
mobiliseren van de behoefte in de vorm van een op zette organisatie een zaak is waarbij de lokale gemeenschap wel wat ondersteuning kan gebruiken. Deze gedachte wordt ondersteund door het feit dat de Provinsje Fryslân van tal van Pleatslik Belangen een schriftelijk verzoek heeft ontvangen tot (steun bij) het realiseren van hoogwaardig breedband in hun gebied. *Zie bijlage B.*

Samenwerk is samen sterk

Eén van de dingen waarin Friezen van oudsher uitblinken is het in gezamenlijkheid realiseren van zaken met een gemeenschappelijk belang. Denk aan de oprichting van zuivelcoöperaties door melkveehouders aan het begin van de vorige eeuw en ruim honderd jaar later onze eigen coöperatieve vereniging Fryslân Ring die in ruim 5 jaar tijd betaalbaar glasvezel op menig Fries bedrijventerrein heeft gerealiseerd.

Ook sommige Pleatslik Belangen hebben reeds ervaring met het in gezamenlijkheid realiseren van uitdagingen. Op de vraag of het Pleatslik Belang reeds eerder als collectief een grootschalige investering ten bate van het gemeenschappelijk belang heeft gerealiseerd³, antwoordden 16 respondenten (14,8%) met ja. *Zie verder diagram 7.* In meer dan de helft van de gevallen (56,3%) is hierbij een aparte rechtsvorm aangewend of opgericht, zoals een stichting of coöperatieve vereniging. *Zie verder diagram 8.*

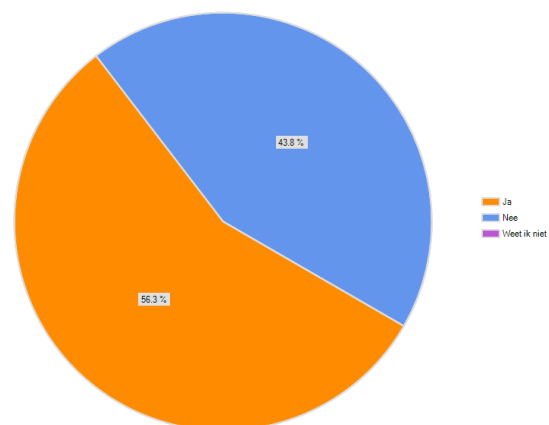
Diagram 7

In de volgende gemeenten zijn Pleatslik Belangen die ervaring hebben met het realiseren van een collectief grootschalige investering:

Súdwest Fryslân, Ooststellingwerf, Boarnsterhim, Weststellingwerf, Tytsjerksteradiel, Leeuwarden, Gaasterlân-Sleat, Opsterland, Franekeradeel en Menameradiel.

Diagram 8

In de volgende gemeenten is dit gebeurd middels het aanwenden of oprichten van een aparte rechtsvorm zoals een stichting of coöperatie:

Súdwest Fryslân, Boarnsterhim, Weststellingwerf, Tytsjerksteradiel, Opsterland, Franekeradeel en Menameradiel.

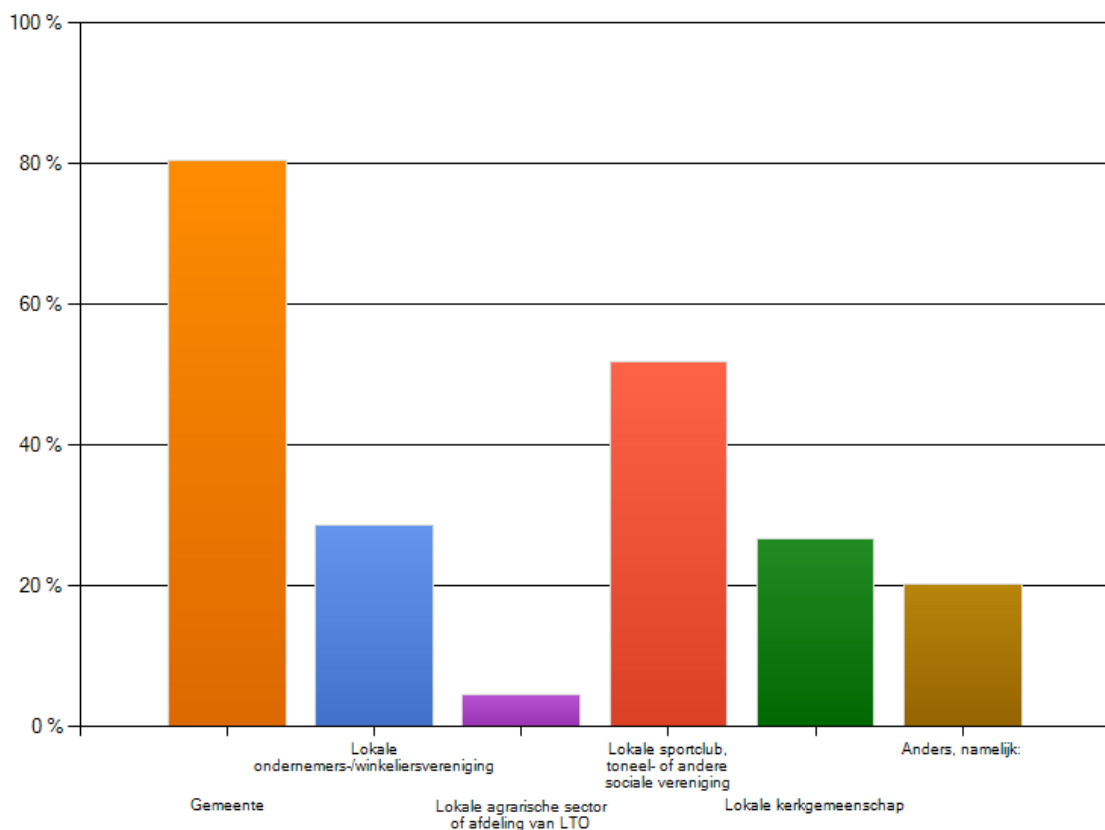
³ Ter illustratie werd bij de vraag genoemd: bijvoorbeeld de aanschaf van een windmolen voor energie of de gezamenlijke inkoop van zonnepanelen voor bewoners.

Sociaal netwerk

De Pleatslik Belangen staan midden in de samenleving. Duidelijk is dat met tal van organisaties en instellingen binnen de samenleving niet alleen wordt overlegd maar vaak ook structureel wordt samengewerkt. Pleatslik Belang blijkt deel te zijn van een breed sociaal netwerk in de gemeenschap.

De band met de gemeentelijke organisatie is sterk: maar liefst 80,6% van de Pleatslik Belangen geeft aan structureel samen te werken of gezamenlijk activiteiten te ontplooiën dan wel af te stemmen met de gemeente. De lokale sportclub, toneel- of andere sociale vereniging komt met 51,9% op een goede tweede plaats. Binnen de 20,4% onder de optie ‘anders’ worden partijen als thuiszorg, woningcorporaties, onderwijs en andere Pleatslik Belangen in de gemeente vaak genoemd.

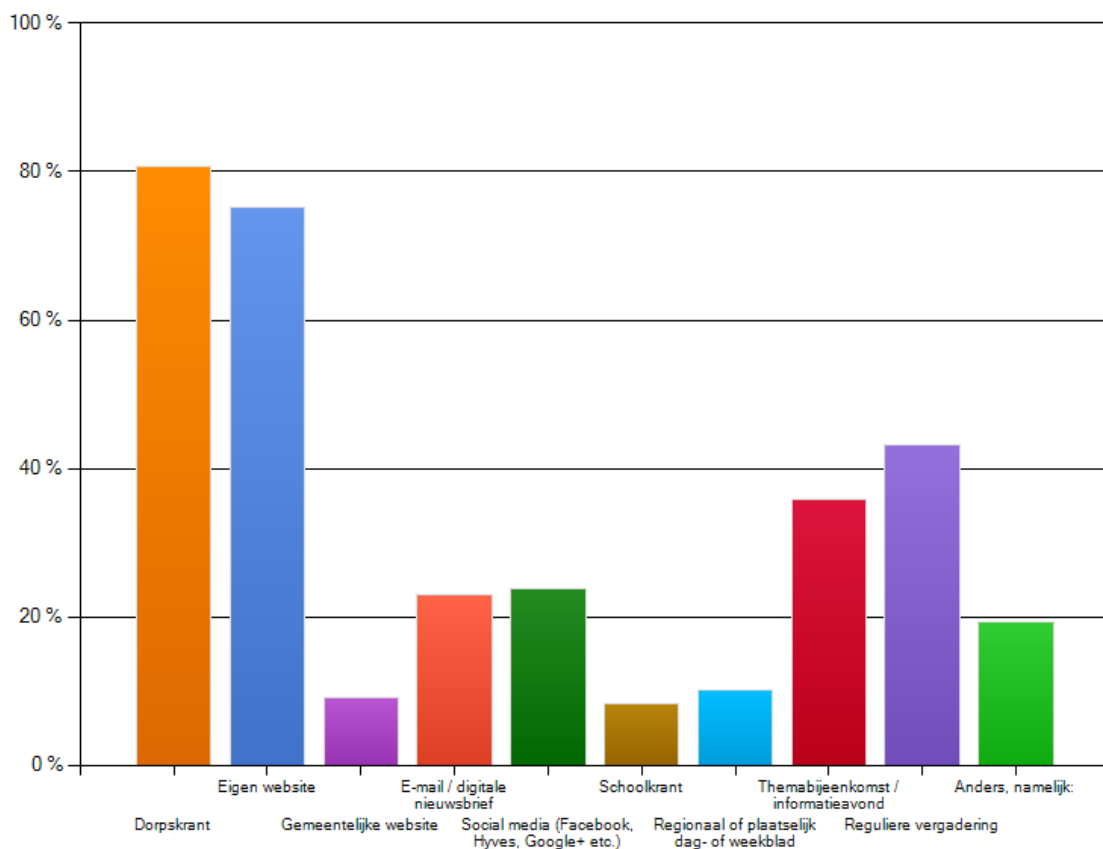
Diagram 9

Informereren

De Pleatslik Belangen gebruiken een keur aan middelen om hun leden en andere bewoners te informeren. De dorpskrant (80,7%) en de eigen website (75,2%) staan met afstand bovenaan als meest genoemde informatiemiddelen. Binnen de 19,3% onder de optie ‘anders’ worden middelen als huis-aan-huis verspreide folders, flyers en circulaire regelmatig genoemd. *Zie diagram 10.*

Diagram 10

Als deel van en mogelijk zelfs de spil in het lokale sociale netwerk zou Pleatslik Belang een goed aanknopingspunt kunnen vormen voor het informeren van de gemeenschap en het inventariseren van de breedbandbehoefte. Geldt dit ook voor het mobiliseren en bundelen van die behoefte, om vervolgens breedband te realiseren middels bijvoorbeeld een op te richten lokale coöperatie?

Lokale coöperatie voor breedband

Hoe staan de Pleatslik Belangen tegenover de gedachte van het oprichten van een lokale coöperatie om betaalbaar breedband te realiseren? Zouden zij hierin een actieve rol willen spelen? Of zien ze anderszins een actieve rol voor zichzelf weggelegd?

Desgevraagd geeft 27,8% van de respondenten aan de oprichting van een coöperatie waarin particulieren, bedrijven en boeren participeren te zien als een mogelijkheid om in hun gebied betaalbaar breedband te realiseren. Meer dan de helft (56,7%) geeft vervolgens aan om een actieve rol te kunnen en willen spelen bij het mede oprichten van zo'n coöperatie en het werven van deelnemers.

Gemeentenaam	Aandeel positief tav coöperatie	Aandeel actieve rol in coöperatie
ACHTKAR SPELEN	3,3%	
AMELAND		
BOARNSTERHIM	10,0%	5,9%
DANTUMADIEL		
DONGERADEEL	3,3%	
FERWERDERADIEL		
FRANEKERADEEL		
GAASTERLAN-SLEAT		
HARLINGEN		
HEERENVEEN		
HET BILDT		
KOLLUMERLAND CA		
LEEWARDEN	6,7%	5,9%
LEEWARDERADEEL	3,3%	
LEMSTERLAND		
LITTENSERADIEL	20,0%	23,5%
MENAMERADIEL		
OOSTSTELLINGWERF		
OPSTERLAND	3,3%	5,9%
SCHIERMONNIKOOG		
SKARSTERLAN	6,7%	5,9%
SMALLINGERLAND	3,3%	5,9%
SUDWEST-FRYSLAN	30,0%	29,4%
TERSCHELLING		
TYTSJERKSTERADIEL	6,7%	11,8%
VLIELAND		
WESTSTELLINGWERF	3,3%	5,9%

In de gemeenten Súdwest-Fryslân en Littenseradiel zijn de meeste Pleatslik Belangen die positief tegenover de coöperatieve gedachte staan én die aangeven een actieve rol te willen spelen bij het mede oprichten van een lokale coöperatie en het werven van deelnemers.

Actieve bijdrage anderszins

Het oprichten en besturen van een coöperatie is natuurlijk niet zomaar even iets. Het vereist kennis, tijd en ervaring. Dat een Pleatslik Belang niet meteen warm loopt voor een coöperatieve benadering en/of het actief betrokken worden bij de oprichting van een coöperatie betekent dan ook zeker niet dat zij niet op een andere wijze actief wil bijdragen aan het mogelijk maken van hoogwaardig breedband in het gebied. Desgevraagd laat 41,7% van de respondenten weten anderszins voor het Pleatslik Belang een actieve rol te zien weggelegd bij het in gezamenlijkheid realiseren van (glasvezel)breedband in dorpen en buitengebied.

Gemeentenaam	Aandeel positief tav anderszins actief bijdragen aan realiseren breedband
ACHTKARPELEN	
AMELAND	
BOARNSTERHIM	11,4%
DANTUMADIEL	
DONGERADEEL	6,8%
FERWERDERADIEL	2,3%
FRANEKERADEEL	2,3%
GAASTERLAN-SLEAT	2,3%
HARLINGEN	
HEERENVEEN	2,3%
HET BILDT	
KOLLUMERLAND CA	
LEEUWARDEN	2,3%
LEEUWARDERADEEL	
LEMSTERLAND	2,3%
LITTENSERADIEL	13,6%
MENAMERADIEL	2,3%
OOSTSTELLINGWERF	11,4%
OPSTERLAND	2,3%
SCHIERMONNIKOOG	
SKARSTERLAN	4,5%
SMALLINGERLAND	
SUDWEST-FRYSLAN	22,7%
TERSCHELLING	
TYTSJERKSTERADIEL	4,5%
VLIELAND	
WESTSTELLINGWERF	6,8%

In de gemeenten Súdwest-Fryslân, Littenseradiel en op een gedeelde derde plaats Ooststellingwerf en Boarnsterhim zijn de meeste Pleatslik Belangen die aangeven anderszins een actieve bijdrage voor zichzelf te zien weggelegd bij het realiseren van breedband in dorpen en buitengebied.

Overigens betekent een negatief antwoord op de vraag niet meteen dat het Pleatslik Belang onwillend staat tegenover bemoeienis met het realiseren van breedband. Respondenten kregen bij

deze vraag namelijk de mogelijkheid om een toelichting te geven. Deze toelichtingen zijn opgenomen in de bijlage en verdeeld in achtereenvolgens de toelichting die gegeven is door respondenten met het antwoord ja en die met het antwoord nee.

Uit laatstgenoemde aandeel blijkt dat een dorpshuis en plaatselijk belang toch niet altijd helemaal hetzelfde is. Zo geven enkele dorpshuizen aan dit meer een zaak voor plaatselijk belang te vinden. Maar ook zien we dorpsbelangen die aangeven dat dit groter, dus door de gemeente of meerdere dorpsbelangen in de gemeente gezamenlijk zou moeten worden opgepakt. *Zie verder Bijlage A.*

Conclusie en handreiking

Helaas was het bij dit onderzoek niet mogelijk om per gemeente te bepalen hoe de cijfers zich tot elkaar verhouden omdat we niet de beschikking hadden over de contactgegevens of verdere achtergrondinformatie van de aangeschreven doelgroep. Dat de respons in een gemeente als Súdwest-Fryslân in absolute aantallen hoog is en dat deze gemeente over alle vragen hoog 'scoort' is zonder twijfel gerelateerd aan het feit dat het een grote gemeente is.

Omdat niet bekend is hoeveel Pleatslik Belangen de gemeente telt dan wel zijn aangeschreven, kan de respons niet gewogen worden. Toch zijn de percentages in dit onderzoek waardevol en op zijn minst illustratief voor waar het onderwerp breedband bij de Pleatslik Belangen leeft; waar een goede start zou kunnen gemaakt met een pilot waarin (onder andere) het lokale dorps- of plaatselijk belang wordt betrokken bij het informeren van de gemeenschap, het inventariseren en mobiliseren van de breedbandbehoefte; en mogelijk zelfs een actieve rol zou kunnen spelen bij het oprichten van een lokale coöperatie om hoogwaardig breedband te realiseren.

Een gemeente die na Súdwest-Fryslân vrijwel altijd hoog 'scoort' is de gemeente Littenseradiel. Als we beide gemeenten qua kerntallen naast elkaar zetten, levert dit het volgende vergelijk op:

	Súdwest-Fryslân ⁴	Littenseradiel ⁵
Aantal inwoners	82.656 (191 inw/km ²)	10.974 (84 inw/km ²)
Aantal (kernen)	69	29

Voor een qua inwonersaantal kleine gemeente kent Littenseradiel in verhouding tot Súdwest-Fryslân relatief veel kernen en mogelijk dus ook veel Pleatslik Belangen. Of dat zo is en of die dan ook allemaal zijn aangeschreven, weten we niet. Feit is wel dat er vanuit Littenseradiel veel en ten aanzien van werken aan een oplossing voor breedband in het buitengebied positief is gereageerd.

⁴ Bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Súdwest-Fryslân>

⁵ Bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Littenseradeel>

Handreiking selectie pilotgebieden

De Provinsje Fryslân heeft de wens geuit om middels pilots in de witte gebieden inzicht en kennis ten aanzien van uitrolmodellen voor breedband te vergroten, met voor de te selecteren pilotgebieden het voordeel dat reeds op korte termijn een oplossing kan worden geboden voor de aanwezige breedbandbehoefte.

Voor wat betreft het selecteren dan wel het hierbij meewegen van Pleatslik Belangen, kan een voorzet worden gedaan op grond van de ‘score’ van gemeenten op de volgende vier dimensies:

1. In welke gemeenten zijn de meeste Pleatslik Belangen die ‘witte vlekken’ qua hoogwaardig breedband in hun activiteitengebied melden?
2. In welke gemeenten zijn de meeste Pleatslik Belangen die aangeven benaderd te zijn over breedband vanuit de gemeenschap?
3. In welke gemeenten zijn de meeste Pleatslik Belangen die aangeven een actieve bijdrage te willen leveren aan het opzetten van een coöperatie voor het in gezamenlijkheid realiseren van hoogwaardig breedband?
4. In welke gemeenten zijn de meeste Pleatslik Belangen die aangeven anderszins een actieve bijdrage te willen leveren aan realiseren van hoogwaardig breedband?

Als we voor elk van deze overwegingen de top 5 van gemeenten op een rij zetten, levert dit het volgende overzicht op:

Witte vlekken breedbanddekking	Benaderd vanuit gemeenschap	Wil actieve rol spelen bij coöperatie	Wil anderszins actieve rol spelen
SUDWEST-FRYSLAN	SUDWEST-FRYSLAN	SUDWEST-FRYSLAN	SUDWEST-FRYSLAN
LITTENSERADIEL	LITTENSERADIEL	LITTENSERADIEL	LITTENSERADIEL
BOARNSTERHIM	OOSTSTELLINGWERF	BOARNSTERHIM	BOARNSTERHIM
OOSTSTELLINGWERF	WESTSTELLINGWERF	TYTSJERKSTERADIEL	OOSTSTELLINGWERF
WESTSTELLINGWERF	LEEUWARDEN	<i>Div. gedeeld op 5</i>	<i>Div. gedeeld op 5</i>

In combinatie met de reeds bekende burgerinitiatieven en de ingediende pleitbrieven kunnen op basis hiervan – vanuit het perspectief van Pleatslik Belangen – een of meerdere kandidaten voor pilotlocaties worden bepaald. Gemeenten waarin op basis van de bevindingen van dit survey een grote kans van slagen mag worden verwacht bij het vinden van kandidaten zijn: Súdwest-Fryslân,

Littenseradiel en Ooststellingwerf. De Pleatslik Belangen die een pleitbrief aan de Provinsje Fryslân hebben gestuurd, zijn vrijwel allemaal afkomstig uit een van de drie gemeenten die zijn opgegaan in de nieuwe gemeente De Friese Meren.

Overigens betekent dit niet dat er op basis van de bevindingen in dit onderzoek geen uitdagingen of kansen in de andere gemeenten zouden liggen. Bovendien kunnen die mogelijk gevonden worden uit koppeling met de uitkomst van de onderzoeken die gehouden worden onder andere belanghebbenden, waaronder de basisscholen, ondernemers in de agrarische sector en interviews met de gemeenten zelf.

Bijlage A – Toelichting actieve bijdrage anderszins

Positief (antwoord: ja)

- om meer concurrentie te bewerkstelligen en het ontsluiten van het buitengebied
- We hebben nog niet gedacht in collectiviteit betreffende glasvezel. ik weet niet of dit onze rol is. We zullen de wensen wel ondersteunen van de bewoners, maar het hangt ook erg van de overheden af om dit te stimuleren. Wij willen het wel graag. We zullen ook al pb de intermediair zijn ook op dit gebied.
- Werving, reclame
- Als overlegorgaan voor Nijeberkoop
- Zie ook vraag 18. Informatie voorziening via onze kanalen en via dorpshuis/school.
- Grote bedrijven/gemeente en staat er toe bewegen deze onmisbare voorziening zo vlug als mogelijk uit te rollen. De leefbaarheid/gezondheid en veiligheid kan er enorm veel baat bij hebben en iedereen vind dit erg belangrijk.
- Misschien gezamenlijk organiseren van een info-avond
- een bemiddelende rol
- Belangenbehartiger
- Waar mogelijk zal Dorpsbelang zich altijd inzetten voor de belangen van de inwoners van Makkinga. Ook Dorpsbelang is echter een vrijwilligersclub en daarmee beperkt in haar mogelijkheden, zowel financieel als ook qua inzet van vrijwilligers.
- Momenteel voornamelijk: blijven lobbyen bij gemeente en andere hiervoor in aanmerking komende instanties om het voor elkaar te krijgen
- Door het geringe aantal inwoners is bundeling van krachten een voorwaarde om glasvezel breedband te realiseren.
- Door het onder de aandacht brengen van de noodzakelijkheid
- De werkgroep snel internet Langedijke bestaat al geruime tijd en heeft veel aandacht getrokken ook vanuit de provincie. We mochten mevrouw S.Poepjes ontvangen voor de presentatie van haar eerste plan. We hebben ingesproken tijdens een provincie debat over internet. Na de zomervakantie hopen we op uitvoerbare plannen voor ons mooie maar kleine dorp.
- In samenwerking met Plaatselijk Belang worden info- en voorlichtingsavonden in het Dorpshuis gehouden en PC cursussen georganiseerd.
- Wij zijn bezorgd vanwege, dat in ons gebied vele huishoudens niet worden aangesloten aan het glasvezelnet. Dit is een onrechtvaardig gevolg van de privatisering. Wij zouden gaarne zien , dat

de overheid hier ook een rol in gaat spelen. Nu krijg je de situatie: 1. Er rechtsongelijkheid ontstaat tussen burgers, die wel glaskabel krijgen en degene, die hiervan verstoken blijven. 2. Het tast de leefbaarheid en de economie van juist ons kwetsbare omgeving aan en bevordert de krimp. Zelfs de agrarische sector kan niet meer uit de voeten met het "telefoonkabeltje". Bij ons ter plekke is de snelheid abnormaal laag en te laag. (1.9 Mb). Wij kunnen "uitzending gemist niet gebruiken.

- In samenwerking met de gemeente
- wij zijn een belangenorganisatie voor alle bewoners op velerlei gebied
- wij zijn een vereniging en zien de beschikbaarheid van een glasvezel breedband net als waardevolle investering
- maar veel werk voor weinig mensen
- Wij zijn een kleine gemeenschap. De omvang zal klein zijn, maar wat wij kunnen doen is: het in kaart brengen van de behoefte en de mogelijk tot deelname aan een coöperatie.
- Omdat de mogelijkheden voor glasvezel voor ons dorp ver weg liggen zijn we momenteel bezig met draadloos internet. Het wachten is op een akkoord van de gemeente weststellingwerf.

Negatief (antwoord: nee)

- Dit lijkt geen taak voor ons dorpshuis, maar eerder een voor Plaatselijk Belang.
- Dit is meer iets voor dorpsbelang of de gemeente.
- Dat is een taak van de Vereniging Dorpsbelang Kûbaard waarvan het dorpshuis deel uitmaakt. Dorpsbelang is er inmiddels mee bezig
- ik vraag me af hoe groot de behoefte is. Daar is geen zicht op.
- Dit lijkt me meer een item voor Dorpsbelang. Daarmee werken we overigens in zo'n klein dorp als Wier innig mee samen.
- Hierbij moet ik aantekenen dat ik dit als 1 van de bestuursleden invul en zoals meer vragen het een persoonlijke inschatting betreft. Normaal gesproken komen we gezamenlijk tot een standpunt en dat is met deze vorm van raadpleging ondoenlijk.
- Plaatselijk Belang pakt in de regel haar rol op door te peilen of de bewoners achter een bepaalde activiteit staan. Indien dat het geval is zorgt PB voor de oprichting van een werkgroep, of helpt bij het oprichten van bijv. een Stichting. PB vervult dus met name een faciliterende rol.
- Dit is meer iets voor Plaatselijk Belang
- te kleinschalig; beter is om aan de hele gemeente Littenseradiel te denken
- Binnen de dingen die we doen heeft het (nog) geen prioriteit.

- glasvezel is op dit moment een volstrekt overbodige investering upc kabel voldoet ruimschoots
- heb daar geen goed inzicht in welke rol dan voor een dorpshuis weggelegd zou kunnen zijn. Een dorpsbelang zou meer een rol kunnen vervullen namens het dorp.
- Dit hoort een taak van de overheid te zijn net zoals het aanleggen van elektriciteitskabels en gasaansluitingen indertijd door de overheid werden georganiseerd.
- er is bijna geen communicatie binnen de bewoners onderling
- In ons Dorpshuis is al Glasvezel in gebruik. Voor internet, TV, beveiliging
- Eerder een rol van Plaatselijk Belang
- Kan ik zo niet bedenken.
- Behoudens ondersteuning door hulp bij voorlichting over dit onderwerp. Of anderszins ondersteunend werk.
- Dit lijkt mij meer voor de vereniging van Dorpsbelang Schraard

Bijlage B – Ontvangen pleitbrieven van Pleatslik Belangen

De afgelopen maanden heeft de Provinsje Fryslân van diverse dorpsuizen, dorpsbelangen en plaatselijke belangen in met name het zuidwesten van de provincie brieven ontvangen waarin gepleit wordt voor het realiseren van hoogwaardig breedband in hun gebied.

Aantal	Gemeentenaam	Pleatslik Belang / dorpsnaam
	ACHTKARPELEN	
	AMELAND	
1	BOARNSTERHIM	Terherne
	DANTUMADIEL	
	DONGERADEEL	
	FERWERDERADIEL	
	FRANEKERADEEL	
6	GAASTERLAN-SLEAT	Balk Oudemirdum Harich Nijemirdum Sondel Bakhuizen
	HARLINGEN	
	HEERENVEEN	
	HET BILDT	
	KOLLUMERLAND CA	
	LEEUWARDEN	
	LEEUWARDERADEEL	
3	LEMSTERLAND	Echtenerbrug Brekkenpolder Follega
	LITTENSERADIEL	
	MENAMERADIEL	
	OOSTSTELLINGWERF	
	OPSTERLAND	
	SCHIERMONNIKOOG	
11	SKARSTERLAN	Snikzwaag Langweer Terkaple Sint Nicolaasga Rottum Goingarijp Sintjohannesga Ouwstertrijegeaen Rotstergaast Haskerhorne Scharsterbrug
	SMALLINGERLAND	
	SUDWEST-FRYSLAN	
	TERSCHELLING	
	TYTSJERKSTERADIEL	
	VLIELAND	
	WESTSTELLINGWERF	

Bijlage C – Vragenlijst online survey